

ИМА АКТИВЕН МИЛИОН БЪЛГАРСКИ ИЗБИРАТЕЛИ, КОИТО ЩЕ ОПРЕДЕЛЯТ И ПОБЕДИТЕЛЯ НА ИЗБОРИТЕ

Това са хората от бизнеса, рационално избрали да останат в България, вместо да предпочетат възможностите, които имат благодарение на собствените си качества и умения

Д-р Георги Проданов,
Нов български университет

България направи пореден принос към световната политическа история, след като влезе в непредизвикана политическа криза, съчетана с очаквания от страна на избирателите за промяна на избирателната система, при това, потвърдени с референдум.

Загубените от ГЕРБ президентски избори нямаше да са толкова символни, ако не бяха се вписали в поредица случайни събития, които създадоха впечатление за глобален катаклизъм в политиката, с която бяхме свикнали до началото на ноември. Нека изброим:

- 6 ноември, изненадващо, първи тур на президентските избори в България печели Румен Радев;
- 8 ноември, нова изненада, Доналд Тръмп е избран за президент на САЩ, републиканците печелят мнозинства и в двете камари на Конгреса;

- 13 ноември, Румен Радев печели президентските избори, Игор Додон става президент на Молдова.

- На 14 ноември, в 00,13 ч., лидерът на евразийските идеи в Русия Александър Дугин написа "Вашингтон е наш. Кишинев е наш. София е наша".

- 16 ноември, резултатите от „референдума на Слави“ се оказаха „без малко“, а оставката на правителството на Бойко Борисов бе приета от НС.

Така погледнати, всички тези събития нямат особена връзка помежду си, освен привидяната от Дугин. Впечатлението за тревожност на ситуацията, особено след оставката на правителството обаче доминира националното съзнание и говорене на българина. Тази тревожност е по-скоро резултат от несръчните и груби действия на управляващата партия, а не от

световен заговор, антиелитистки порив (каквото за пореден път откриха някои) или дълбока конспирация, в която са замесени прогресивни американо-руски сили.

Подадената оставка на министър-председателя е резултат от спонтанните му заявления в стил „на бас, аз ли не мога“, а не толкова от случилото се на президентските избори. Впрочем, тя е продължение на характерния му лидерски подход, заради когото често се нагърбва с несвойствени задачи и чужди грехове.

Ако Бойко Борисов не беше обещал оставката много преди изборите, резултатът от тях можеше да бъде елегантно приет и удобно разтълкуван, доколкото нищо драматично всъщност не се е случило: ГЕРБ продължава да има мнозинство в парламента, икономиката да бележи ръст, т.е. има „стабилност“. Това, че БСП е с избран президент, щеше да е доказателство за липсата на авторитаризъм, в който често обвиняват управляващите и за разума, който проявява българския избирател, да не избере по навик, предложението му от Борисов кандидат. И толкова. Но се случи друго - през пролетта на 2017 г., много вероятно ще сме на избори и вероятно те ще се проведат по различна избирателна система.

Всъщност, най-добрият вариант за всички парламентарни партии, е предсрочни избори да няма, а мандатът на сегашното НС да бъде довършен от „правителство на националното обединение“, избрано с мандат на БСП или ПФ. Вероятно е този сценарий да се случи. Наивно е да се мисли, че при мажоритарна система БСП, патриотите, реформаторите и БДЦ ще имат повече депутати от сега. И именно това е елегантният ход да не се форсират промените в Изборния кодекс, а да се отложат за друг момент, когато еуфорията от референдума ще бъде изчерпана.

Заг кулисите жужат множество версии, всяка една с претенция да обяснява алогичното поведение на ГЕРБ и неговия лидер.

Най-радикалната от тях твърди, че загубата и предсрочните избори са планирани и очаквани, а оставката, цели увеличаване на шансовете на ГЕРБ за спечелването им и съставяне на ново правителство, извън хватката на миноритарните партньори. Трудно е да се повярва обаче, че загубата на президентските е рационална част от подобен сценарий и, че точно сега е моментът за постигане на стабилно мнозинство.

Другата, сходна версия, обяснява случилото се със забелязана вълна на недоволство срещу ГЕРБ, чието избягване и удържане на властта от управляващите, минава през предсрочни избори и спечелване на нов 4-годишен мандат. Един изключително хазартен вариант, без гаранции за успешен резултат, особено след загубата на президентските избори. Останалите версии, малко или много са сходни, като изключим конспиративните, за зависимостта на Бойко Борисов от Пеевски, ДПС и руснаците, на които няма да отгадем подобаващо внимание.

Заслужава внимание версията за **структуро-цепещо напрежение** между Борисов и Цветанов, но то се забелязва с просто око и със сигурност няма да свърши преди предсрочните избори през пролетта догодина.

Рационално погледнато, като изключим плаващото парламентарно мнозинство, което според повечето съмнения е причината за исканите от ГЕРБ предсрочни избори, никакво друго развитие на събитията, в парламента и извън него, не налага това.

Страната е в ситуация на „стабилност“, местната власт е почти изцяло в ръцете на ГЕРБ, левицата е в насипно състояние, реформаторите също, единствените ясно различни други субекти са ДПС и патриотите, които бележат ръст. Няма никакви гаранции, че тези избори ще произведат различен парламент, по-удобен за Борисов.

Така, причините за имплозията на подобна „нормална“ ситуация до предсрочни избори трябва да бъдат търсени във външни фактори. А външните фактори, останали извън контрола на правителството са най-общо три:

1. Поведението на коалиционните партньори и необходимостта във властта да бъде включена друга, предвидима партия.

2. Провалите на обещаните реформи.

3. Натрупването на „скелети в гардероба“ на ГЕРБ. И всеки от тях осветлява по различен начин срива на желание да управлява у Борисов.

Факторът **включване на нов партньор** в управлението е най-малко вероятната причина за стремежа към избори, но най-сигурният за формиране на правителство без кризисни партньори. Вече се чуват гласове за създаване на голяма коалиция, която да пусне финалните надписи и да тръгне към слънцето, ръка в ръка и вовеки. Вариантът става силно възможен при въвеждане на чисто мажоритарна изборна система, с вероятност в парламента да влязат само три партии. Изборът това да е БСП или ДПС не е с еднаква тежест. Ако състоянието на БСП е скрито зад успеха на Радев, то електорално ДПС е в добро състояние и предвид ситуацията с ДОСТ и събитията в Турция, участието на тази партия във властта е почти препоръчително. Или най-малко, привличането ѝ в подкрепа на властта. Въпросът с настоящите партньори остава отворен, предвид опасността, при чиста мажоритарна система да не влязат в парламента.

Вторият фактор, провалът на реформите, е основната критика срещу правителството на Борисов от дясно. Задачите да реализират реформите в кризисните сектори бяха поверени на министри от Реформаторския блок, които платиха висока цена за опитите си, за които трябва да отбележим, че не получиха кой знае каква подкрепа. Прекалено много въпроси за всички реформи висят над главата на Борисов, а периодичното вкризвяване на пиесата с участието на Сотир Цацаров, Делян Пеевски и Цветан Василев и цялата съдебна система, е сериозна причина за безпокойство.

Смотолевените реформи в образованието и в здравеопазването са резултати, които също биха коствали главата на всяко правителство. Смяната на разказа за реформите, може да бъде направена на чист терен след изборите, а евентуален неуспех на по-малките десни на избори би бил добър начин да бъдат премахнати и от властта.

Проблемът на управляващата партия с липсата на кадри, извън местната власт, обаче няма да се реши чрез нови избори и въпросът кой ще поеме тези горещи кресла остава отворен.

Трето. През двете години управление, правителството на ГЕРБ позволи в гардероба му да се натрупат скелети, за присъствието на които единственото обяснение може да бъде самопризнание. Дори, да приемем, че корупция в управлението няма, то не е редно да бъдат подминавани разказите за такава, които все по открито се тиражират като

задължителен елемент за постигане на един или друг успех, спечелване на обществена поръчка или европейски проект.

Дори да приемем, че разпределянето на порциите вече не е в ръцете на един условно бивш партиен лидер, то не е редно да остава незабелязано продължаващото присъствие на едни и същи изпълнители в инфраструктурни проекти, финансирани с бюджетни или европейски средства. Дори да приемем, че слуховете за тормоз над бизнесмени са слухове, то не е редно да приемем за нормално вилнеенето на културтрегери над базилики и разкопки, които се финансират и с доброволни дарения и с публични средства. Всъщност такива са тайните в гардероба на ГЕРБ - сенки от опитите ненормални и непублични действия да бъдат оправдани като нормални, или просто подминати с мълчание.

Именно натрупването на подобни мълчания бе сред основните причини за краха на управлението на Иван Костов. Едноличните решения, с които Борисов разрешава една или друга ситуация погисват същото впечатление - за непрозрачно, централизирано вземане на решения, според конюнктурата или лобитата по места и сектори.

Едни предсрочни избори биха дали възможност за ново пренареждане и забравяне на старите прегрешения и ангажименти, съответно са необходими, за да бъдат заматени някои ситуации.

Каквато и да е причината за предстоящите предсрочни избори, вероятността след тях да има сериозна смяна в управлението е голяма. И не само заради мажоритарният елемент, който ще създаде хаос или привидност за промяна. В обществото има отчетливо натрупване на усещане за дефицит на справедливост и невъзможност за равен достъп до блага за голяма част от гражданите и особено от ония, които изработват заплатите си, а с данъците си издържат държавна администрация и осигурителна система.

Тези хора, заедно със семействата си и с хората от близкото си обкръжение са почти милион.

За разлика от другите пет, това е активен милион, от хора, независещи от бюджетни заплати, успели да отстоят някакъв бизнес в специфичната среда, или пък граждани на света, рационално избрали да останат в България, вместо да предпочетат възможностите, които имат благодарение на собствените си качества и умения. Тези хора могат осъзнато да реагират на ясни икономически и политически послания, ако някоя партия си направи труда да заложи на този подход. **Един милион, който е в състояние да обърка всички плановете на предстоящите избори и да определи победител, който е извън сегашните сметки.**